

מפעולות ועד הלשון

מונחי פסיכולוגיה

(רשימה ג') *

בפרק הזה עסקה הוועדה למונחי פסיכולוגיה בעיקר מן אדר א תש"ג ועד מנחם-אב תש"ד, ובאותו הזמן טיפלה אף בפרק השני, שהכנתו לדפוס מתקדמת והולכת.

בח' בכסלו תש"ד נפטר לפתע חבר הוועדה ד"ר משה בריל ז"ל, שהיה מן הפעילים ביותר ומן המסורים לעבודה זו. חברי הוועדה הם: ד"ר ח' אורמיאן, פרופ' א' י' בונאבנטורה (יור'), ד"ר מ' ברכיהו, ד"ר ב' ברנר, ד"ר ל' היילפרין, ד"ר צ' וויסלבסקי (ועד הלשון), ד"ר ב' קלאר (ועד הלשון) וד"ר פ' שלזינגר. מזכיר הוועדה ד"ר ז' בן-חיים.

בתמוז תש"ד נשלח פרק זה – כמנהג ועד הלשון – בחוזר לחברים ולמומחים במקצוע לשם עיון וחוות דעת.

הוועדה מביעה בזאת את תודתה לכל אלה שסייעו בהערותיהם בעבודתה, והם: ה' מ' אילון-רוזנהק, ד"ר ש' אינהורן (ועד הלשון), ה' אירמאי, פרופ' ש"ה ברגמן, ה' ש' ייבין (ועד הלשון), ד"ר איח מרצבך וה' דוד שמעונוביץ (ועד הלשון).

ה. מוצגים, זכרון ודמיון

		1. מוצג	
vividness of idea	חיות-המצג	presentation („idea“)	מצג (תוצאה) ;
vivacité de la représentation		représentation	הצגה (פעולה)
Lebhaftigkeit d. Vorstellung		Vorstellung	
flightiness of presentation	נגזזות-המצג	to present	הצג
fugacité de la représentation		représenter	
Flüchtigkeit d. Vorstellung		vorstellen	
instability of idea	רפיפות-המצג	memory idea	מצג-הזכרון
instabilité de la représentation		représentation de mémoire	
Unbeständigkeit d. Vorstellung		Gedächtnisvorstellung	

* עיין, לשוננו" כרך י"א, עמ' 227-228 ; שם כרך י"ב עמ' 108-96.

association of ideas	סְמִיכוֹת-הַמַּצְגִים	פְּגִימוֹת-הַמַּצְג
association des idées		inachèvement de la représentation
Vorstellungsassoziation („Ideen“—)		Lückenhaftigkeit d. Vorstellung
associative	סְמִיכוֹתֵי	presentation process
associatif		écoulement des représentations
assoziativ		Vorstellungsverlauf
associated	נִסְמָךְ	free association,—presentation
associé		représentation libre
assoziiert		freisteigende Vorstellung
to associate	הִסְמִיךְ (אֶקְטִיב), הִסְמִיךְ (פְּסִיב)	image
associer		image
assoziiieren		Vorstellungsbild
intensity of association	עֲצֻמַת-הַסְּמִיכוֹת	eidetic image
intensité de l'association		image eidétique
Assoziationsstärke		Anschauungsbild, eidetisches Bild
association time	זְמַן-הַסְּמִיכוֹת	eidetic theory
temps d'association		eidétisme
Assoziationszeit		Eidetik
primary association	סְמִיכוֹת עֶקְרִית	displacement of eidetic image
association primaire		déplacement de l'image eidétique
Hauptassoziation		Verlagerung d. Anschauungsbildes
secondary association	סְמִיכוֹת-לְנֹאֵי	rigidity of eidetic image
association secondaire		rigidité de l'image eidétique
Nebenassoziation		Starrheit des Anschauungsbildes
backward association	סְמִיכוֹת לְאָחֹר	2. סְמִיכוֹת הַמוֹצְגִים
association rétrograde		סְמִיכוֹת ²
rückläufige Assoziation		Assoziation

1. הוועדה מציעה את השורש „נתק“ בבנין הפעיל להבעת המושג to displace, to shift. ולא את הקרוב לו במשמעות „עתק“, כיוון שהלה משמש במשמעות נוספת to copy; מונחים כמו „העתקות של דמות“ או „העתקת הסמיכות“ עשויים להטעות.

2. הוועדה בחדשה את המונח הזה דוחה את המונח „שיתוף (רעיונות)“ שפשט שימוש במקצת. המונח הניל לא זו בלבד שאינו מדויק כל צרכו, הרי הוא אף בלתי נוח בצירופים, וקשה לגזור ממנו צורות אחרות כדוגמה: הַסְּמִיךְ, הִסְמִיךְ, נִסְמָךְ.

assimilation assimilation Assimilation, Angleichung	הַדְמוּת	forward association association antérograde Vorausassoziation	סְמִיכוּת לְפָנִים
assimilative assimilatif assimilativ	הַדְמוּתִי	directed association association dirigée gebundene Assoziation	סְמִיכוּת מְכוּנָת
belongingness appartenance Zugehörigkeit	שִׁיכוּת, הַשְׁתִּיכוּת	mediate association association médiate mittelbare Assoziation	סְמִיכוּת מְתוּכָה
connected lié zusammenhängend	קָשׁוּר לִ/	free association association libre freie Assoziation	סְמִיכוּת חֲפְשִׁית, סְמִיכוּת שְׁמֵמִיץֶא
connection liaison Zusammenhang	קָשֶׁר	paired association couples d'association paarweise Assoziation	נִסְמָכִים זוּגִיִּים
grouping groupement Gruppierung	הַקְבָּעָה	local association association des lieux Stellungsassoziation	סְמִיכוּת לְמָקוֹם
to group grouper gruppieren	הַקְבִּיץ	contiguity contiguïté Kontiguität, Berührung	קְרִיבוּת
transformation transformation Umgestaltung	הַשְׁתַּנּוּת	similarity similitude (similarité) Ähnlichkeit	דְּמִיּוּת
reconstruction reconstruction Wiederherstellung, Rekonstruktion	קִימוּם 1	dissimilarity dissemblance (dissimilarité) Unähnlichkeit	אִי־דְּמִיּוּת
inhibition inhibition Hemmung	עֲכָבָה, עֲכוּב	contrast contraste Gegensatz	נְגוּד

(1) בזמן האחרון החלו רבים משתמשים בחידוש שקיים למושג זה. חידוש זה מופקע מבינה דקדוקית, שכן אין ראייה לקיום שפעל של ע"ו בעברית בתקופתה ההיסטורית. הביטוי המשוט "קומם הריסות" מתאים בהחלט לעניין ה-reconstruction וניתן להתקצר: קומם. על ניקודו של שם-המשולה: קישום מלא יו"ד ש"ן גם בלשוננו כרך י"ג עמ' 52 ואילך.

dissociation	הַפְרָדָה, הַתָּרָה	facilitation	הַסְלָלָה
dissociation		facilitation	
Dissoziation		Erleichterung, Bahnung	
to dissociate	הַפְרִיד, הִתַּר	trace	עֲקֵבוֹת (סמ' עֲקֵבוֹת)
dissocier		empreinte	
Assoziation auflösen, dissoziieren		Spur	
	3. זְכוּרֹן	renewing	הַתְחַדְּשׁוֹת (מעצמה) ;
memory	זְכוּרֹן	renouvellement	חֲדוּשׁ (ע"י אחר)
mémoire		Erneuerung	
Gedächtnis		revival	תְּחִיָּה (מעצמה) ;
memory	זְכוּר (תוכן הוֹכִירָה)	reviviscence	הַתְחַיָּאָה (ע"י אחר)
souvenir		Wiederbelebung	
Erinnerung (Gedächtnisinhalt)		constellation	מַעְרָכֶת
remembering, memory	זְכוּרָה	constellation	
mémoire		Konstellation	
Erinnerung, Behalten		reproduction	הַעֲלָאָה
reminiscence	זְכוּרֹנוֹת (במובן כללי) ;	reproduction	
mémoire	הַזְכוּרֹת (תהליך)	Reproduktion	
Reminiszenz		to reproduce	הַעֲלָה
to remember	זְכוּר	reproduire	
se souvenir		reproduzieren	
gedenken, behalten		delayed reproduction	הַעֲלָאָה מְאַחֶרֶת
memorizing	שָׁנוֹן	reproduction retardée	
memorisation		aufgeschobene Reproduktion	
Memorieren		associative reaction	תְּגוּבָה סְמִיכוֹתִית
to memorize	שָׁנוֹן לְעֵצְמוֹ	réaction associative	
apprendre par coeur, mémoriser		Assoziationsreaktion	
memorieren, auswendig lernen		word stimulus	מִלַּת-גִּירוֹי
to recall	הַזְכוּר	mot-stimulus	
se rappeler		Reizwort	
sich erinnern		word response	מִלַּת-תְּגוּבָה
rote memory	זְכוּרֹן מְכֻנִּי	mot-réponse	
mémoire brute		Reaktionswort	
mechanisches Gedächtnis			

method of paired associates	דָּרָךְ הַצְּמִידִים	verbal memory	זְכָרוֹן מְסוּדֵי
méthode de comparaisons par paires	דָּרָךְ הַצְּמוּדִים	mémoire verbal	
Treffermethode, Paarwortmethode		Wortgedächtnis	
saving method	דָּרָךְ הַחֲסָכוֹן	ingenious memory	זְכָרוֹן תְּחָבּוּלָנִי
méthode d'économie		mémoire ingénieuse	
Ersparnismethode		ingeniöses-, mnemotechnisches Gedächtnis	
part method	דָּרָךְ הַחֲלָקִים	logical memory	זְכָרוֹן הֶגְיוֹנִי
méthode partial		mémoire logique	
Teillernverfahren		logisches Gedächtnis	
whole method	דָּרָךְ הַשְּׁלֵמוֹת	immediate memory	זְכָרוֹן תְּכוּף
méthode global		mémoire immédiate	
Ganzlernverfahren		unmittelbares Behalten	
recognition method	דָּרָךְ הַהֶכֶר (ולא : הזהוי	temporary memory	זְכִירַת-עֲרָאִי
méthode de reconnaissance	הַזְהוּי	mémoire temporaire	
Wiedererkennungsmethode, Wahlmethode		vorübergehendes Behalten	
complete learning method	דָּרָךְ הַלְמִידָה	conservative memory	זְכָרוֹן מְשֻׁמֵּר
méthode d'acquisition complète	הַגְּמוּרָה	mémoire de conservation	
Erlernungsmethode		bewahrendes Gedächtnis, dauerndes Behalten	
repetition	חֲזֵרָה	reproductive memory	זְכָרוֹן מְעֻלָּה
répétition		mémoire reproductive (ou de reproduction)	
Wiederholung		reproduktives Gedächtnis	
drill	דְּרוּשׁ (עִים דּוּשָׁא בְּרִכּוֹת טו ע"א)	recognition	הֶכֶר
exercice		reconnaissance	
Drill		Wiedererkennen	
to drill	דְּרוּשׁ	to recognise	הֶכֶר
exercer		reconnaître	
drillen		wiedererkennen	
acquisition	קְנִיָּה	method of prompting	דָּרָךְ הַסְּיוּעַ
acquisition		Methode der Hilfen	
Erwerbung			
accumulation	צְבִירָה	method of retained terms	דָּרָךְ הַפְּרָקִים
accumulation		méthode de rétention	הַשְּׁמוּרִים
Akkumulation, Anhäufung		Methode der behaltene Glieder	

to forget	שָׁכַח	perservation	שָׁהִיָּה
oublier		persévération	
vergessen		Perservation	
amnesia	שִׁכְחוֹן	fixation	קְבִיעָה
amnésie		fixation	
Amnesie		Festsetzung, Bestimmung	
retrograde amnesia	שִׁכְחוֹן לְמַפְרָע	to fixate, to fix	קְבוּצָה
amnésie rétrograde		fixer	
rückläufige Amnesie		festsetzen	
hypomnesia	זְכָרוֹן תְּשׁוּשׁ, חֲלֻשַׁת־הַזְּכָרוֹן	retention	שְׁמִירָה
hypomnésie		réttention	
Hypomnesie		Beibehaltung	
hypermnnesia	זְכָרוֹן מְפָרֵז	to retain	שְׁמוֹר
hypermnésie		retenir	
Hypermnnesie		behalten	
paramnesia, déjà vu	זְכָרוֹן מְסֻלָּף, זְכָרוֹן־הַהוֹנָה	consolidation	יָצוּב
déjà vu, souvenir du présent ¹	הַהוֹנָה	consolidation	
déjà vu, „Schon Dagewesenes“		Konsolidierung	
testimony	עֵדוּת	conservation	שְׁמוֹר
témoignage		conservation	
Zeugnis		Bewahrung	
testification	הַעֲדָאָה	omission	הַשְׁמָטָה
témoignage		omission	
Aussage, Zeugenaussage		Auslassung	
collecting of evidence, examination of witnesses	גְּבִית־עֵדוּת, חִקְרַת־עֵדִים	fading	פִּיָּגָה
examen des témoins		pâlir	
Verhör		Verblassen, Nachlassen	
spontaneous report	מְמָסָר מְעֵצְמוֹ, לְפִי	exactness of recollection	דִּיוֹק הַזְּכָר,
témoignage spontané	תְּמוֹנָה, סִפּוֹנָטָנִי	exactitude du souvenir	דִּיוֹק הַזְּכִירָה
spontaner Bericht		Erinnerungstreue	
reliability	מְהִימָנוּת	forgetting	שִׁכְחָה, שְׁכִיחָה
crédibilité		oubli	
Glaubwürdigkeit		Vergessen	

(1) המונח *souvenir du présent*, שעל-פיו מוצע המונח העברי הזה, Henri Bergson טבעו.

creative imagination imagination créatrice schöpferische Phantasie	דמיון יוצר	suggestion suggestion Suggestion	סגסטיה, השאָה *
idetic imagination imagination eidétique Anschauungsbild	דמיון אידיטי	to suggest suggerer suggerieren	השפּע ע"י סגסטיה, השאָה
imagery les images Vorstellungsbilder	דמוי	suggestive suggestif suggestiv	משׂיא, של השאָה, בדרך השאָה
imagination idea image Phantasievorstellung	מצג דמיוני, מצג שבדמיון	suggestibility suggestibilité Suggestibilität	משאֹות
combined idea représentation composée kombinierte Vorstellung	מצג מצרף, מצג מרכב	suggestible suggestible suggestibel	נתון להשאָה
schema schéma Schema	סקמה	autosuggestion autosuggestion Autosuggestion	אבטוסגסטיה, השאָת-עצמו
schematic schématique schematisch	סקמתי	suggestor suggerieur Suggerieur	בעל סגסטיה, בעל השאָה
reverie, mind wandering rêverie Träumerei, Phantasieren	הניה	imagination imagination Phantasie	דמיון
to wander (mind) rêver phantasieren, träumen	הוה	phantastic imaginatif phantastisch	דמיוני
hallucination hallucination Halluzination	מהוה-שוא	reproductive imagination imagination reproductive reproduktive Phantasie	דמיון מעלה
hallucinate halluciner halluzinieren	הוה שוא	constructive imagination imagination constructive konstruktive Phantasie	דמיון בונה

		5. למידה	
exercise	תרגיל	to learn	למוד
exercice		apprendre	
Übung		lernen	
practice	תרגול	learning	למידה
pratique		apprendissage	
Übung (=das Üben)		das Lernen	
spaced practice	תרגול בסרוגין	primary learning	למידה ראשונית
répartition des présentations		apprendissage primaire	
stückweises Üben		erstes Lernen, Primärlernen	
habit	הרגל	relearning	למידה חוזרת, משנה-למידה
habitude		réapprendissage	
Gewohnheit		Wiederlernen	
habituation	התרגלות	concomitant learning	למידת-לנאי
accoutumance		apprendissage concomitant	
Gewöhnung		begleitendes Lernen	
skill	מימנות	massed learning	למידת-גדש
habileté		apprendissage massé	
Gewandtheit, Geschicklichkeit		Überfortschrittslernen	
skilled	מימן	overlearning	למידת-יתר
droit, habile		surapprendissage	
gewandt, geschickt		Überlernen	
trial-and-error method	דרך נסיון וטעייה	underlearning	למידת-חסר
méthode des essais et erreurs		sous-apprendissage	
Versuch — und Irrtumsverfahren		training	אמון ¹
elimination of errors	בעור-טעויות	exercice	
élimination des erreurs		Einübung	
Elimination der Fehler			
gradual elimination	בעור קדרג, בעור בהדרגה		
élimination graduelle			
stufenweise Elimination-, allmähliche —			
frequency	שכיחות	training	אלוף
fréquence		dressage	
Häufigkeit		Dressur	

1. בזאת מתקנת הוועדה את החלטתה הקודמת, שנתפרסמה ברשימה הראשונה, ב„לשונונו“ כרך יא עמ' 246.

cue	רָמֵז	plateau	צְמִידָה
signe (indice)		plateau	
Anhaltspunkt		Plateau	
law of use and disuse	חֻק הַשְּׁמוּשׁ	task	מִטְרָה
loi de l'usage et non-usage	וְהֵלֵא-שְׁמוּשׁ	tâche	
Gesetz des Gebrauchs und Nichtgebrauchs		Aufgabe	
law of partial (piecemeal) activity	חֻק הַפְּעִילוֹת הַחִלְקִית	efficiency	יְעִילוֹת
loi de l'activité fragmentaire		capacité de rendement	
Gesetz der Teilwirksamkeit, -stückweisen Wirksamkeit		Leistungsfähigkeit	
law of recency "חֻק אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן זְכוּר"		attainments	הַשְּׂגִים
loi de récence (influence du contenu récent)		atteignements, résultats	
Gesetz der Neuheit		Leistungen	
law of readiness	חֻק-הַנְּכֻוֹנוֹת	improvement	הַשְּׁבִיחָה
loi de préparation (ou prédisposition)		amélioration	
Gesetz der Bereitschaft		Verbesserung, (Leistungs-)steigerung	
law of associativity	חֻק-הַתְּכִיּוּת	permanence of improvement	הַתְּמַדַּת-הַשְּׁבִיחָה
loi de préparation (ou prédisposition)		persistance de l'amélioration	
Gesetz der Bereitschaft		Beständigkeit der Verbesserung	
law of associative shifting	חֻק הַתְּקַת	integration	הַתְּכִיּוּת
loi du déplacement associatif	חֻק הַתְּכִיּוּת	intégration	
Gesetz der assoziativen Verschiebung		Integration	
law of effect	חֻק-הַתּוֹצֵאָה	disintegration	הַתְּפִירוֹת
loi de l'effet		disintégration	
Gesetz des Erfolgs, Gesetz d. Wirkung		Desintegration	
law of multiple reponse or varied reaction	חֻק רְבוּי-הַתְּגוּבוֹת, חֻק שְׂנוּי-הַתְּגוּבוֹת	transfer	הַעֲבָרָה
loi de réaction multiple		transfer	
Gesetz des vielfachen Reagierens oder der veränderten Reaktion		Übertragung	
		interference	הַתְּאֲבָכוֹת
		interférence	
		Interferenz	